

Nr 127.

Ankom till riksdagens kansli den 17 maj 1927 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om tillfällig löneförbättring åt lärare vid folk- och småskolor samt högre folkskolor m. m.
(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. P. Johansson*, nr 92, och den andra inom andra kammaren av herr *R. Wagnsson*, nr 206, vilka motioner hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har hemställts, att riksdagen måtte

dels medgiva, att tillfällig löneförbättring av statsmedel må för tiden 1 juli 1927—30 juni 1928 utgå till lärare vid folk- och småskolor samt högre folkskolor med följande belopp:

till ordinarie manlig folkskollärare 500 kronor, till ordinarie kvinnlig folkskollärare 425 kronor, till ordinarie lärare vid småskola 300 kronor, till extra ordinarie och vikarierande manlig folkskollärare 375 kronor, till extra ordinarie och vikarierande kvinnlig folkskollärare 325 kronor, till extra ordinarie och vikarierande lärare vid småskola 225 kronor, till ordinarie manlig ämneslärare vid högre folkskola 600 kronor, till ordinarie kvinnlig ämneslärare vid högre folkskola 500 kronor, till extra ordinarie och vikarierande manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid högre folkskola 500 kronor, till extra ordinarie och vikarierande kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring vid högre folkskola 450 kronor och för timlärare vid högre folkskola 15 procent av nu utgående avlöning med ett maximum av 470 kronor för manlig och 420 kronor för kvinnlig lärare,

dels för ändamålet anvisa för budgetåret 1927—1928 behöfligt extra förslagsanslag,

dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om framläggande för 1928 års riksdag av förslag om definitiv löne reglering för i motionen berörda lärargrupper.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning andragna skälen får utskottet hänvisa till motionen I: 92.

Utskottets
yttrande.

Utskottet vill till en början erinra därom, att frågan om tillfällig löneförbättring för här ifrågavarande lärarpersonal motionsvis väcktes såväl vid 1925

som vid 1926 års riksdagar. I sitt utlåtande över motionerna i ämnet vid 1926 års riksdag (I: 109 och II: 215) anförde statsutskottet följande:

»Utskottet vill erinra därom, att förra året förelågo till utskottets behandling motioner av enahanda innebörd som de nu förevarande och att utskottet då förklarade sig behjerta de synpunkter, som av motionärerna anförts. I anslutning till detta uttalande vill utskottet framhålla, att utskottet alltjämt beaktar det nu framkomna kravet. Avlöningsförmånerna för lärarpersonalen vid folk- och småskolor, sådana desamma enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut nu utgå, anser utskottet för knappt tillmätta i förhållande till vad som tillerkänts statstjänare i motsvarande ställning och med i stort sett motsvarande utbildning. Särskilt kännbara måste enligt utskottets mening förhållandena vara för de lärare, som vunnit sin utbildning under de senare årens abnormt stegrade prisförhållanden och därunder kommit att ådraga sig en i förhållande till framtidsutsikterna på lärarbanan oproportionerligt stor skuldberda. Utskottet har därför ej kunnat undgå finna, hurusom kravet på en snar löneförbättring framstår såsom befogat, och enligt utskottets mening bör detta krav tillgodoses förmedelst en definitiv löne reglering för nu ifrågavarande lärarkårer.

Det må vidare erinras därom, att sedan ett par år tillbaka ett kommittéförslag i ämnet föreligger, över vilket yttranden avgivits av vederbörande myndigheter. Då emellertid nämnda förslag giver lärarna en löneplacering, som synes utskottet för hög, bör detsamma undergå en ytterligare överarbetning, eventuellt med aktgivande på möjligheten att i de föreslagna lönerna inarbeta de dyrtidstillägg, som äro avsedda att alltjämt utgå å dessa löner. I samband härmed torde dessutom vissa med löne regleringen sammanhängande frågor böra tagas under förnyad utredning, t. ex. angående lärarnas tjänstgöringstid, angående gift lärarinnas naturaförmåner, angående lärares skyldighet att undervisa i fortsättningsskola m. m. Enligt utskottets förmenande torde med hänsyn till det utredningsmaterial, som i den förevarande lönefrågan allaredan föreligger, den erforderliga ytterligare utredningen för framläggande av förslag om en definitiv löne reglering icke behöva taga synnerligen lång tid i anspråk. Skulle emellertid hinder möta för framläggande av ett definitivt löne regleringsförslag inom de närmaste två åren, håller utskottet före, att det bör tagas under övervägande, huruvida icke åtgärder böra vidtagas för beredande av en i avvaktan å den definitiva löne regleringen utgående tillfällig löneförbättring åt ifrågavarande lärare.»

Utskottet hemställde slutligen, att riksdagen, i anledning av ovanberörda motioner I: 109 och II: 105, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:st hemställa, det Kungl. Maj:st täcktes taga under övervägande, *dels* huruvida ett förslag till definitiv löne reglering för lärare vid folk- och småskolor skulle kunna under de närmaste åren framläggas för riksdagen, *dels ock* huruvida, därest ett sådant förslag icke inom denna tid kunde framläggas, en tillfällig löneförbättring skulle kunna beredas nämnda lärare.

I en vid utskottets utlåtande fogad reservation yrkades, att riksdagen i an-

ledning av samma motioner måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att, för den händelse förslag om definitiv löne reglering för ifrågavarande lärargrupper icke kunde föreläggas nästkommande års riksdag, Kungl. Maj:t måtte framlägga förslag om beredande av tillfällig löneförbättring åt nämnda befattningshavare.

På grund av att kamrarna fattade olika beslut i frågan, förföll densamma vid 1926 års riksdag. Proposition om beredande av tillfällig löneförbättring åt här ifrågavarande lärargrupper har icke heller förelagts innevarande riksdag.

I nu föreliggande motioner har, förutom det vid de två senare årens riksdagar framställda yrkandet om tillfällig löneförbättring, hemställts om framläggande för 1928 års riksdag av förslag till definitiv löne reglering för i motionen berörda lärargrupper.

Sedan ovannämnda utlåtande avgavs av 1926 års riksdags statsutskott, hava enligt utskottets mening inga omständigheter tillkommit, som kunna föranleda utskottet att frångå vad då uttalades beträffande såväl kravet på en snar löne reglering för dessa lärare som i fråga om, såsom ett provisorium, tillfällig löneförbättring för samma lärare. Fastmer synes det utskottet, att det av nu ifrågavarande lärare, vilka — under det den ena gruppen av statstjänstemän efter den andra under tiden efter år 1918 kommit i åtnjutande av definitiv löne reglering — alltjämt bibehållits vid den nämnda år för dem genomförda löne regleringen, för varje år med allt starkare skäl kan göras gällande berättigade krav på att de i likhet med flertalet befattningshavare i statens tjänst skola komma i åtnjutande av definitiv löne reglering. Motionärernas krav på tillfällig löneförbättring för budgetåret 1927—1928 torde emellertid icke nu vara finansiellt genomförbart.

Enligt den mening, som kommit till uttryck i ovanberörda uttalande av 1926 års statsutskott, synes hinder icke böra möta för framläggande inom den närmaste tiden av ett definitivt löne regleringsförslag för här ifrågavarande lärarpersonal. Utan att nu taga ställning till de spörsmål, som 1926 års statsutskott i sitt ovannämnda yttrande berörde beträffande omfattningen av en blivande definitiv löne reglering ävensom övriga därmed sammanhängande frågor, får utskottet, i förvissning om att vid utarbetande av förslag i ärendet grundlig uppmärksamhet kommer att ägnas åt alla på löne regleringsfrågan inverkan förhållanden, uttala sin förväntan, att intet underlåtes för att om möjligt denna fråga må vinna sin lösning vid 1928 års riksdag. Skulle dylikt förslag icke kunna vid sagda tidpunkt framläggas, torde, enligt merberörda uttalande, frågan om beredande av tillfällig löneförbättring åt nämnda lärare böra tagas under övervägande.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av herrar Johanssons och Wagnssons ovanberörda motioner, I: 92 och II: 206, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte taga

under övervägande, huruvida förslag till definitiv löneroglering för lärare vid folk- och småskolor samt högre folkskolor må kunna framläggas för 1928 års riksdag.

Stockholm den 17 maj 1927.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, A. F. Vennersten, Oscar Olsson, J. L. Widell, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *A. Pers, J. G. Walles, E. A. Hallin, D. A. Petrén, J. B. Johansson* i Fredrikslund och *K. A. W. Björck*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, C. R. Jansson* i Falun, *P. Nilsson* i Bonarp, *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *P. M. Olsson* i Blädinge, *E. Kristensson* i Göteborg, *B. F:son Holmgren, S. Persson* i Fritorp och *J. Olofsson* i Digernäs.

Reservation

av herrar *Lindblad, Vennersten, Widell, Nilsson* i Gränebo, *Hallin, Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Bonarp, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Olsson* i Blädinge, *Holmgren* och *Persson* i Fritorp, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med motionärernas framställning avses dels att bereda här ifrågavarande lärarpersonal tillfällig löneförbättring för tiden 1 juli 1927—30 juni 1928, enligt i motionerna angivna grunder, dels ock att framställning måtte göras hos Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t måtte för 1928 års riksdag framlägga förslag till definitiv löneroglering för i motionen berörda lärargrupper.

Frågan om beredande av tillfällig löneförbättring åt här ifrågavarande lärarpersonal har under de senare åren vid upprepade tillfällen varit föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning, men framställningarna härom hava, närmast på grund av de betydande statsfinansiella konsekvenser, ett medgivande av ifrågavarande löneförmåner skulle medföra, icke kunnat bifallas.

Utskottet, som visserligen allttjämt behjärtar de synpunkter, som av motionärerna andragits, har med hänsyn till frågans ekonomiska räckvidd och i betraktande jämväl av att Kungl. Maj:t icke ansett sig kunna för innevarande

riksdag framlägga förslag i ämnet, funnit sig icke kunna förorda bifall till förevarande förslag om beredande av tillfällig löneförbättring åt nämnda lärarpersonal.

Vad beträffar motionärernas framställning om definitiv löne reglering för i motionerna berörda lärargrupper, vill utskottet erinra om att hos Kungl. Maj:t föreligger ett av en särskild kommitté utarbetat förslag, vilket innebär genomförande av ny definitiv löne reglering för samtliga kommunalt anställda lärare. Då Kungl. Maj:t icke lärer underlåta att, när den statsfinansiella situationen och omständigheterna i övrigt det medgiva, för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, som Kungl. Maj:t finner påkallat, kan utskottet ej heller tillstyrka motionerna i denna del.

Utskottet hemställer alltså,

att herrar Johanssons och Wagnssons ifrågavarande motioner I: 92 och II: 206 icke må vinna riksdagens bifall.